

Meie Aeg

Nr. 9
1935

Missal ja kuidas

tekkis meie jalgealune maa?

Kui wana on maailm? Missal ja kuidas tekkis jellel elu? Wastuste andmisel ajutakse kahele täiesti erinevale seisukohale. Ühed tunnustavad õigeks piiblliliku aruande loomisest ja maailma wanusest, milles öeldakse, et maailm loodi kuue loomiliku päevaga ja et tema wanus on umbes 6000 aastat. Teised ajuvad tänapäevase geoloogia (maafera koosseiju õpetus) ühele paljulewinud seisukohale, kus mäidetakse, et maafera on 1,5—2 miljardit aastat wana ja et elu jellel on arenenud sadade miljonite aastate jooksul. Wiimasele waatele tugeneb arenemisõpetus. Need kaks õpetust on üksteisega täielises wastolus.

Millele tugeneb arenemisõpetus maafera wanuse ja elu arenemisajunete määramisel? Sellele teooriale püütakse leida tõestusi maakoore lademetest ja neis peitumatest kivististest. Need mitmejuugused liiva-, lubja- ja kiltkivi lademed olewat kokku kantud ja kõwaks, isegi kaljudeks muutunud miljonite aastate jooksul.

Weeuputuse teooria.

Zuba esimestel sajanditel pärast Kristust seletati maakoore lademetest ja neis leidumate loomade ja taimede kivististest tekkimist piibllis kirjeldatava weeuputuse läbi. John Woodward (1665—1722) oli see, kes Londoni ülikooli õppejõuna kogus eelmiste sajandite uurimused sel alal ja püüdis weenda maailma jelles, et fossiilid (kivistised) on warem elanud elawolewuste jääned, millede tekkimist wõiwat seletada weeuputuse katastroofiga. Tema lähem lõber, kuulus Siraks Newton, uskus samuti weeuputuse geoloogiasse.

Woodward seletas, et jawi, liiw ja teised ained, millest müüd koosnewad lademed, kandsid enne weeuputust huljana lahtiselt, tihendamatuks maapinda. Weeuputuse ajal weewood kandsid ja asetasiid ühe liigi materjali siia ja teise liigi sinna, nagu neid praegugi leiame. Ta näitas ka, et kliima enne weeuputust oli jõe ja pehme ja warustas inimest wajaliku toiduga, temalt suuremat waewa nõudmata.

Tol ajal wõeti Woodwardi kirjutused teadlaste poolt õigeks. Nii kirjutas John Harris, kuningliku ühingu abiesimees, 1697. aastal: „Õõid kained ja targad inimesed on müüd weendumud, et loomade jääned, mida tänapäew leitakse nii rikkalikult maa kihtides, isegi kõwemas kivis ning marmoris, on festaw tõendus ülemaailmest weeuputusest.“

1700—1800 oli weeuputuse teooria üldiselt tunnustatud. Küsiti: kas jattus wett, et kõik kohad katta weega? On arwestatud, et kui katta terve maafera ühtlaselt weega, siis wesi oleks umbes 9.000 jalga sügaw. Suured muudatused toimusiid maakoores, kui „awati sügawuse allikad“, ja kui hiljem weewood, woolates mitmes suunas ja mitmejuuguse jõuga, kandsid kaasa maapinda moodustawaid aineid ja õõnestasiid mägesid ning sünnitasiid orge, kuristikke, mäehelikke, jõgesid ja järwi. Sel ajal maeti ka maakihtidesse loomade jääned, mis seal hiljem kwiinesid.

John Williams, üks mäekawanduse insener, andis wälja tähtia teose, milles arutas kwiisõde tekkimist weeuputuse teooria alusel. Suurem osa enneweeuputusaegset maapinda oli taetud uhkete metsadega. Need uhuti ära weewooludest ja maeti kiht-kihtil mineraallademetest alla, kus nad kwiinesid, moodustades „karbooni“ kwiisõelademed, nagu Pennsylvania ja Inglismaal, wõi „kriidaja“ kwiisõelademed, nagu Albertas ja Briti Kolumbias, wõi jälle „tertsiaär“ kwiisõelademed, nagu Sakjamaal ja Austraalias.

Weeuputuse teooria püüwust ja tunnustust 18. sajandil tõendab B. C. Nelson oma wäärtuslikus teoses „Weeuputuse lugu kwiil“ (1931) järgmiselt: „Kuigi geoloogia weeuputuse teooria polnud kaheksateistkümmendal sajandil ilma rüundajateta, kes püüdisid esitada mõnda teist teooriat, jäi weeuputuse teooria julgelt püüma kui üldine seletus maafera geoloogilistest seisukorrast. Sääraste meeste nagu Buffon (1749) ja Sutton (1788) tööd ühefujulijuse (uniformitarium) õpetuse kahts, mis tänapäew geoloogias makswaks tunnustatud, leidsid wähe poolehoidu.“ „Muudatus tuli üheksateistkümmen-

Kaanel: Paepank Pakri saarel.

dal sajandil. Sajandi festes läks kaswatus Euroopas ja Ameerikas wähehaawal usuliste weenetega meeste käest nende kätte, kellel puudusid usulised weened ja kes olid isegi maenulised piibli wastu. Tulemus oli, et ühefujulijuse teooria, mis päritud wanast ajast (paganlikkudelt freeklastelt) ja mida osjalt kaitsti kuuneteistkümnendal ja seitsmeteistkümnendal sajanditel, pääsis wõidule ja weenuputuse teooria tõrjuti tahaplaanile."

Arenemise teooria.

Siinjuures lühike ülewaade selle õpetuse siinist ja arenemisest. Kuulus kaja mineraloog M. G. Werner pani tähele oma kodumaal, et kraniit, lubjakiwi, liiwakiwi, kruus jne. esinevad teatud järjekorras, millest ta järeldas, et karnane on kivistite normaalne järjestik kõigjal. Ta arwas, et karnased wägewad kihid on laotud üksteise peale üle terve maakera, nagu sibula koorekihid. Teised teadlased, eriti kuulus prantslane Cuvier (1769—1832), wäitsid, et teatud maakihitides wõi lademetes leiduwad teatud looma- ja taimeliikide kivistised. Nende teadlaste õpetuse mõjul hakati kivististe kaudu ajajärke arwestama ja nende wanadust määrama. „Sibula koorekihtide“ teooria ei loobutud; Wernerilubja-, liiwa- jne. kivistite juure mõeldi auteuurijate poolt loomade ajajärgud, millal olewat tekkinud ja elanud selgrootud, kalad, roomajad (reptiilid) ja imetajad. Need loomade liigid olewat tekkinud ja arenenud pikkade aegfondade wältel. Nende kivistised teatud maakoore lademetes iseloomustawat ajajärke, millal nad tekkisid. Üks loomaliik pidi järgnema teisele. Selles waates seati kofku „aegfondade“ ja „ajastute“ nimestik. Cuvier uskus, et maailma on tabanud ka järjekordsed kataastroofid (häwitused), milledest weenuputus olewat olnud wiimane ja kõige juurem. Charles Lyell püüdis näidata järjekordsete kataastroofide ajemel, et loodusjõud on olnud alati ühetasajelt tegewuses. Tähele pannes loodusjõudude tegewust ja lademeid, wõidawat kindlaks määrata ka maakoore minewikku ajaloolijelt. Lyelli teooria — nimelt, et

maakeral loodusjõud mõjuwad alati ühetasajelt ja et loomade liigid on tekkinud ja elanud üksteisele järgnewalt — sai aluseks C. Darwinile orgaanilise arenemisõpetuse loomisel. Ta wäidab, et kõrgemat liiki loomad on kuidagi arenenud madalamatest liikidest. Seda küll ei saa tõendada tänapäewajel waatlemisel faktidega.

Teooria, mida ei juudeta tõestada.

Kas on pikkade „aegfondade“, liikide arenemise ja ühefujulijuse teooria tõestataw selgete faktidega? Wõi räägiwad isegi faktid selle wastu ja sellega weenuputuse ning piibililiku loomisloole kajuks? Kuna teised teaduseharud on edasi sammunud, on geoloogia jäänud seisma ja liigub 19. sajandi nõiarings. S. Howard, kolme juure raamatu kirjaniis jäälusitikkude teooria üle, ütleb: „See on omapärane ja tähelepannuwäärne tõiaasi, et kuna teised teadused on end wabastanud metafüüsikaliste eelotjaste koidikust, jääb geoloogia ikkagi tõestamata eelotjaste (apriori) wangiks.“

Inglise loodusuurija T. S. Huxley (1825) ütleb oma raamatus „Loengud“ lhf. 279—288: „Meie tänapäewase teadmise ja uurimise põhjal wõib teha nende paleontoloogide (wanaaegfondade uurijad) juurejooneliste ettekujutuste kohta üldise elujärjestiku huhtes järgmise otjuse: „Midagi pole tõestatud ja miski pole tõestataw.“

Peab ütlima, et geoloogia pole wiiekümne aasta jookjul ühtegi sammu edasi saanud. Ta tahab otjida ja oma teenistusse seada ainult neid fakte, mis talle sobiwad. Mitte faktide põhjal ei looda teooriat, waid ümberpöördukt — teooria alla tahetakse paenutada faktid. Sel puhul ei saa üldise teooriat wõtta kriitika alla. See pole teaduse õige seisukoht.

Siin nimetame mõned tõendused, mis näitawad, et aegfondade ja järk-järguliste kivististe tekkimise ja arenemise teooria ei wasta tõele.

See teooria õpetab, et kõige wanemate põhjakihitide (ürgaja) peal wõiwad ette tulla ainult tea-

(Järg 135 lhk.)

Tallinna rand.

Kord tuleb

RAHU . . .

Ajaloolisel ajastul on olnud 227 rahu- ja 3130 sõja-aastat. Seda arvestas välja keegi ajaloolane. Näib nagu maailmas on olnud rohkem sõja- kui rahuaastaid. Ei ole ime, et inimkond on ihaldanud rahu, püüvat rahu.

Ufflikud on küsinud, kas piibel ei õpeta, et peab tulema igavene rahu. Viimasel ajal on eriti levinud õpetus, et peab tulema tuhandeaastane rahuriik. Mitmed tõendavad, et jeda õpetavat piibel. Saatan teotawat tuhandeks aastaks, siis pöörwat kõik ümber ja algawat tuhandeaastane rahuriik. Siiski piibel ei räägi rahuriigist, vaid tuhandeaastalisest ajajärgust. Zlm. 20, 1—7.

Kas rahuriik?

„Ja mina nägin ühe ingli taevast maha tulewat, sel oli sügavuse võti ja ühed suurel ahelad oma äes. Ja ta võttis lendama maa kinni, wana maa, see on kurat ja saatan, ja pani teda kinni tuhandeks aastaks. Ja heitis teda sügavusse, ja pani ta luku taha, ja pani ta pealt pitseriga kinni, et ta mitte enam ei pidanud paganaid eitama, seni kui need tuhat aastat pidid otja saama; ja pärast peab ta lahti lastama natukeseks ajaks.“ Zlm. 20, 1—3.

Lugesdes jeda prohvetikuulutust tõuseb küsimus, mis tähendab sügavus, kus saatan teotakse.

Rahvasteliidu uus palee Genfis, mis kehasab praegust rahupüüet.

Kõige inimrohkem maa maailmas on Hiina. Kuski mujale hukku loodusõnnetustest nii palju inimesikui seal

See sõna tähendab pimedat, hävitatud, tühja kohta, milline oli maa alguses. „Muges lõi Sumal taewa ja maa. Ja maa oli tühi ja paljas ja pimedus oli sügavusel ja Jumala Waim oli lewimas wee kohal.“ 1. Moos. 1, 1. 2. Sügavus on tõlgitud kreeka keelsest sõnast „abisos“, ja sõna „abisos“ asub 1. Moos. 1, 2, kui ka Zlm. 21, 3, tähendades tühja, pimedat, harimatut maad. Lugeja teab, et Johannes kirjutas kreeka keeles ja et Johanneste ajal olid ka Wana Testamendi kirjad kreeka keeles. Mõnda siis ei ole sügavus midagi muud, kui meie maa kaootilises (horratus) seisukorras, nagu ta oli alguses, sest üks ja seejama väljendus on tarvitatud mõlemas kirjatohas.

Kuid saatanat ei teotud maailma loomisel, vaid ta teotakse enne Kristuse tulekut; maailma ajaloo lõpul. Maa muutub kord pimedaks, tühjaks ja hävitatuks.

Prohwet Jeremia waatab tulewiku ja näeb, et maa on ilma kujuta ja hävitatud. Prohwet ei kirjelda ei loomist ega weenuputust, millal maa oli pime ja tühi, vaid wiimast aega, millal kogu maailm on tõmmatud suureks maailmasõjaks: „Mu sütkond! mu sütkond! ma tunnen walu oma südamel külgedes, mu süda koliseb mimus, ei ma wõi wait olla, sest mu hing kumleb pashnahäält ja sõjakarjumist . . . Ma nägin maad, ja waata, see oli tühi ja paljas; ja taewa poole, ja jellel

ei olnud walguft. Ma nägin mägesid, ja waata, need wabijesid ja kõik mäekiinkad kõikusid waljusti. Ma nägin, ja waata, ei olnud üht inimest, ja kõik linnud, mis taewa all, olid ära lennanud. Ma nägin, ja waata, wiljaline põld oli kõrb, ja kõik tema linnad olid maha kistud Jehowa ees, tema tulise wiha pärast. Seft nõnda ütleb Jehowa: „Kõik maa peab lagedaks jaama, ometi ei taha ma otja peale teha.“ Jer. 4, 19, 23—27. Siin ei ole kirjeldatud loomispilti, seft prohwet näeb tema linnu lõhutud. Loomisel ei olnud linnu. Siin ei ole fujutatud weenuputuse katastroofi, seft prohwet kumleb sõjakija, kui maailm on kogutud wiimjeks sõjaks. Siin on kirjeldatud Jumala nuhtluspäewa, maailma lõppu. Karistus tuleb kurjade ja ülekohtuste üle, Jumal häwitab need, kes on maa rikkunud (Jlm. 11,18) oma kurjusega. Jeremia kirjeldab, et weelford on maa pime ja tihi, häwitatud maailma lõpuajal, mis on kooskõlas Jlm. 6, 14—17. „Ja taewas taganes otse kui kofkukeeratud paber, ja kõik mäed ja saared liikati omalt asemelt. Ja maa kumingad ja juured, ja rikkad ja pealikud tuhanda üle, ja mägewad ja kõik julased ja kõik wabamehed pugefid warjule koobastesse ja mägede kaljudesse. Ja ütlesid mägede ja kaljude wastu: langege meie peale ja pange meid warjule jelle palge eest, kes aujärjel istub, ja Dalle wiha eest, seft et tema juur wihapäew on tulnud ja kes wõib ees seista?“

See on hirmus päew nendele, kes ei ole puhastunud kõigest kurjusest, see on hirmupäew kõigile ülekohtustele. Siis häwitatakse maa, ja ta on pime ja tihi, ta on jügamus. Sellel häwitatud maal seotakse kõige kurja algataja jaatan tu-

handeks aastaks. Patt on põhjus, miks linnad lõhutakse. Patu pärast häwitatakse öelad. Ja patu algataja, jaatan, kes on petnud inimesi 6000 aastat, seotakse siis, et häwitatud maal tuhanda aasta jookjul mõelda oma töö tagajärgede üle.

Ma elanikkudeta.

Jaatan ei ole praegu veel seotud, seft siis ei oleks kuritegusid, sõdu, ülekohtut. Kuriteod, üleastumised, kurjategijad ei ole veel maa pealt häwitatud, just aga wastupidi, nende arm kasvab veel. Kristuse teise tuleku eel kasvab sõdade arm, jamuti ka kurjus ja ülekohtus. Kui Jeesus tuleb teist korda aus, siis seotakse jaatan, mitte tegelikult ahelaga, waid oluforra ahelaga. Tihti öeldakse: „Minu käed on seotud.“ Sellega mõeldakse, et oluforrad on loonud fakistusi, mis ei luba teatud asja läbi wiia. Milliste olufordade ahelaga seotakse jaatan?

Kristuse tulekul on nelja liiki inimesi: õiged jurnud ja õiged elawad, ülekohtused jurnud ja ülekohtused elawad. Jälgime, mis jünneb nendega Kristuse tulekul. Kristuse tulekul äratatakse jurnast õiged jurnud, ja õiged, kes elus, muundatakse ja wõetakse ühes ülesäratatutega taewasse: „Seft et Jssand ise tahab maha tulla taewast sõjakifendamiise, peaingli hääle ning Jumala pasunaga, ja kes Kristuses jurnud, need peawad üles tõusma esmalt. Pärast peab meid, kes me elame ja üle jääme, ühtlasi nendega pilwedes kistama Jssanda wastu taewa poole; ja nõnda peame meie iffa Jssandaga olema.“ 1. Tesjal. 4, 16, 17.

Ülekohtused häwitatakse Jssanda tulekul. Jeesus tuleb oma Isa inglite ja oma auga. Luuka 9, 26. Jumalakartmatud ei wõi seda au wälja kannatada. . . „nagu meewaha tules ära julab, nõnda lähewad öelad Jumala ees huffa.“ Paul 68, 3. Elawad ülekohtused on need, „keda Jssand tahab ära kaotada oma juu waimuga ja kellele ta oma tulemise ilnumise läbi tahab otja teha.“ 2. Tesj. 2, 8. Ülekohtuseid, kes minemikus jurnud, ei äratata. Kristuse teisel tulekul tõusewad ainult õiged. Ülekohtused jurnud äratatakse alles pärast tuhandet aastat. „Mga teised jurnud ei jaanud mitte elawaks, kuni need tuhat aastat otja said. See on esimene ülestõusmine. Sunnis ja piha on see, kel on oja esimesest ülestõusmisest.“ Jlm. 20, 5, 6. On faks ülestõusmiist — õigete ja ülekohtuste. Enne tuhandet aastat tõusewad üles õiged, kuna ülekohtused aga pärast tuhandet aastat.

Õiged jurnud on üles äratatud, õiged elujad

(Järg 140. lhk.)

Sügis- mätteid

September. Mägesid ja orgasid katab veel rohuvaip. Lõhnavad lilled ehivad põldusid ja aedu ning mõnigi lind rõõmustab meid oma maheda lauluga. Päikejüüklased päevad meelitavad meid veel looduse rüppe. Sulisew oja keerleb hõbeniidina läbi aasjade. Maailm on veel nii meelitatav ja ilus.

Kuid jüiski metjas ja aasjal leidub tundemärke, mis näitavad, et loodus peagi vaibub sügis- ja talveunne. Lainetatavate viljapõldude asemel on tekkinud kesjapõllud. Eluvärsked taliviljapõllud kõnelevad lähenevast sügisest. Sügei niidud ja murud, mis kaetud sügisroheline vaibaga, tahavad meile midagi ütelda. Suvel need kõik esinesid lillemerena. Kuba siin ja seal langewad puudelt üksteisest lehed, andes mõista, et sügis läheneb, talv tuleb.

Pääsukesed kogunewad parvedesse. Nii kui mõne nähtamatu märguande peale nad tõusevad korraga lendu, läbistades õhu ojavate pööretega. Mõne aja järele nad kogunewad jällegi, asetades end telegraafitraatidel õige üksteise lähedale, nagu tahaksid pidada nõu lähenevate sündmuste üle. Nii nad olelewad juba nädalate kestel; nad teavad, mis on tulemas. Süvi möödub; sügis läheneb ja peagi tuleb talv. Kõikjal muutub lagedaks ja lumi katab metjad, niidud ja nurmed. Nad ei või siia jääda; wastasel korral neil tuleb hukkuda külmas.

Kuid neil ei ole waja alluda jellele tulewikule. Neil on lõunas valmistatud parem ajumaa. Seal nad leiawad sooja, toitu ja peavarju. Milline igatjus jelle parema maa järele võib peituda nendes! Wanemad, kes jeda maad juba enne näinud, ja ka noored, kes jeda ainult aimata wõiwad, valmistawad end ühesuguse tulidusega reisirule kaugele maale, jeni nähtamatule kodumaale.

Weel on ajuti väga ilus. Lilled õitsewad veel väljadel ja aedades. Metjad ja aasad on kaetud roheline muruvaibaga ja sääsed mängewad päikese-paistel. Talwest pole veel jälgegi. Kuid ka ilusam suwivõlu ei suuda pimestada pääsukesi. Mõnigi mõju ei suuda kõrvaldada tõsiasi, et sügis on ukse ees, millele järgneb külm talv. Nad teavad, et jelle hädaohu eest võib põgeneda maale, kus walitsewad paremad elamiswõimalused. Waigistamata igatjus tõmbab jelle uue kodumaa poole, ja hoolimata siin walitsewast ilust, mis nad wõiksid weel siin nautida, nad raputawad meie kodumaa tolmust tiibadelt ja lendawad lõuna sihis kaugele, kaugele üle mere. Peagi järgnewad neile õõbitud, fuldnokad, toonekured jne. Nende julge ettevõtte ei peta neid; nad järgiwad oma jeesniisele tungile ja leiawad uue kodumaa.

Ka inimjüdamas peitub salajane igatjus, mida ei suuda waigistada siinne maailm. See on igatjus millegi parema järele kui suudab pakkuda siinne elu. See igatjus peitub ja mõjutab — kuigi paljudel teadmatult — igas inimeses. Sa wõid jõuda omas elus piüüete kõrgemale tipule, wõib olla isegi kõrgemale kui julgesid lootä, kuid kõik see ei rahulda sind piüüvalt. Peagi waatab su film teiste wõimaluste järele. Üffa ja alati leidub weel midagi, mille järele su jüida igatseb. On küll inimesi, kellel teatud aja kestel oma elus ei ole mingeid iseäralisi soowe ja tunnewad end õnnelikudena, aga see olukord on jüiski ajutine. Kõrd ärkab sinus see waigistamatu igatjus jälle, olgu see kas wõi jüis, kui kõik maine jääwast sinu wõimupiiriist kaduma kipub — jinu surmawoodil.

See waigistamatu igatjus jubib meid millegi poole, mis asub välispool meie maakera, ja on parimaks tõenduseks, et on olemas midagi igatsemiswääriet, paremat, kui siinne elu oma täiusjega, et

on olemas tulevane elu. Magnetiivõela iseäraline omadus on tingitud maakera tegelikult olemasolevatest magnetilistest jõududest. Ka rändlindude igatsuse mõjutavad tõeliku olemasolevad jõud maajaod. Kas siis ühki inimhinges ajum igatsus peaks olema ilma põhjuseta!

Tõsi on, et see, kes on meisje ajetanud jellekohase igatsuse, ka midagi jellekohast on valmistanud, mis põhjustab jelle igatsuse, nimelt — igavee rahumaa, jäädava kodumaa. Meie Ennistegija ütleb: „Mõkuge Jumalasse, siis usute teie ka minusse. Minu isa majas on mitu eluaset. Kui see nõnda ei oleks, siis ütlesin mina teile: Ma lähen teile aset valmistama. Ja kui ma saan läinud ja teile ajeme valmistanud, siis tulen mina jälle ja tahan teid enese juure võtta, et te ka olete, kus ma olen.“

Milline troost rahunutele, pettunutele, kurba-dele ja eluvõitluses väsinud hingedele siin elus! Ennelik see, kes võib kehet raskusi ja läbikatsumisi waadata taevasele kodumaale. Paljud on häda ja raskuste ajal ilma troostita ja abita. Nad elavad alatises igatsuses ja rahutuses siin maailmas.

Millal ja kuidas?

(Algas 130 lhk.)

tud loomaliikide kivistised, kes elajid kõige lihtsamal ja algajalises kujul. Need eluvormid pidid olema olnud üle maa lihtsajalt. Müüd selgub aga, et „ürgaja“ kivistide peal leitakse ka õige „noorte“ aegade kivistisi. „Nooremad“ lademed on jarnajelt tekkinud, et jarnanevad „wanematele“. Ümberpöörduvalt leitakse „kõige wanemaid“ lademeid, nagu jeda on kembriumi lademed Baltimere ümbruses ja Põhja-Ameerikas, mis koosnevad „vaevast kõvaks muutunud ja ühteliitunud muda- ja liivamassidest“. (Encyclopaedia Britannica). Sellest näeme, et mõnes kohas on ühede loomade kivistised, teistes kohtades on teiste loomade kivistised põhjalikult. Nii ei saa öelda, misjuguuste loomade liigid on „wanemad“ ja said warem maetud lademetesse. Weeuputus teooria õpetab, et nad hukkusid ühel ajal.

Mitmed loomaliikide esindajad, keda loetakse wanematesse aegfondadesse kuuluvaks, elavad veel tänapäev, kuna nad wahepealsetes ajajärgudes ei leidu. Sellega on nad „üle hüpanud“ miljoni-pikused ajajärgud. See tõsiasi aga näitab jelle teooria mõtetust.

Tänapäev teatakse, et „nooremad“ lademed, isegi n.-n. tertsiääri ja diluviumi ajast, on wanemate lademetega samafujulised, kus ei nähtu, et nende wahel oleksid olnud pikad ajajärgud.

Wäga paljudel juhtumel leitakse, et üsna „wanad“ kivid lahuvad kooskõlalijelt „nooremate“ kivistide peal, nagu jeda võib leida Alberta ja Montana piirkonnas üle 20.000 inglise ruutmiili ulatuses. Criti tüübilijelt tulevad ilmsiks need nähted Alpides, mida nimetatakse „üksteise peale

Nad ei mõista, et palawaim igatsus nende rinnus käib taevase kodumaa järele, kust nad üksnes võivad leida tõeliku, jäädava rahu.

Üppigem rändlindudest tundma ajamärke ja valmistagem õigel ajal reisiriks jäävale kodumaale. „Seit meil pole siin mitte jäädawat linna, waid meie otjime tulewat,“ manitseb meid Jumala sõna. Ja edasi: „Mis film ei ole näinud ja kõrw ei ole kuulnud ja mis inimese südamesse ei ole tõusnud, on Jumal valmistanud neile, kes teda armastawad.“ Seda on Jumal töötanud kõigile, kes teda armastawad. Kas me ei peaks tegema kõik, mis võimalik, et ford jõuda sellesse auriiki? Kuid kui wähesed usuvad jeda töötust ja piilawad jeda saawutada! Suurem osa inimesi tormab Jumala töötustest mööda ja laheb end pimestada kaduwaiit asju. Nad ei pane tähele ajamärke, mis kõnelewad selget keelt kõige ajaliku häwinemijest. Nende kohta ütleb Jumala sõna: „Ka toonekurg, mis taewa all, teab oma teatud aega, ja turteltuik ja pääsuke ja kurg panewad tähele oma tulemise aega, aga minu rahwas ei mõista minu õigust.“ G.

liikatuiks“. Wahelduwalt on „wanemad“ kivid liikatud „nooremate“ peale ja jälle ümberpöörduvalt „nooremad“ kivid wahete-wahel üle „wanemate“. Nii leiame West-Montanas, Ameerikas 500 inglise miili ulatuses aquaegkonna (perekambriumi) jambilademed pehmete „kriidaja lademetete peal. Arenemise puhul ei tohiks see nii olla. Samuti on sageli kivistised, mis peawad kuuluma „nooremasse aega“, „wanemasse aega“ kuuluwates lademetes. Sellega on jällegi ajajärgude (arenemise) teooria kaheldaw. Üldse on wõimatu ära määrata kui wana on mingijugune maakih. Ühtki liiki kivistisi ei saa lugeda wanemaks teise; sellega on öeldud, et lademed on aja möödus ühewanadused, kuigi ühed lademed on tekkinud teiste eel. Ka ei ole alumistes lademetes ajumad loomaliigid warem elanud ja wälja furnud kui ülemistes.

Peab ütlima, et tänapäewane geologia on erilise wale ja tõe segu; ta on keskaja skolastika jäänus. Kui tänapäew enam elu ei saa linna eluta aineist ja uski eluliike ei teki; kui puhtteaduslikult ei saa tõendada, et elulewused kuulufid mitmejuguustesse üksteisele järgnewatesse aegfondadesse, ja et ka kivistised oleksid mitmes wanaduses, kas wõime siis weel üldse omaks wõtta teissugust maailmawaadet, kui see, et Jumal on kõik otsejelt loonud ja et piibilik weeuputuselugu on õige? Tahawalt ütleb D. v. Graas: „Teadus võib siin anda jama wähe tunnistust kui inimene oma sünnimise kohta. Teadus ei tea rohkem midagi ütelda, kui jeda, mis teada juba igaihel: „Mürges löi Jumal taewa ja maa.“

Prof. G. Price ainetel G. R.

Apostlite

õpetus ja elu

Misjuuguist nädalapäeva pühitsejid apostlid? Sige wastuse jellele küsimusele leiame Kristuse ja apostlite õpetuses, alates ewangeeliumidega ja lõpetades apostlite kirjadega. Mõneledeks puhkepäewast, Kristus ütles: „Hingamispäew on inimese pärast tehtud.“ Mark. 2, 27. Nende sõnade täielikkust ta finnitab oma eeskujuga. Sellest on kirjutatud: „Ja ta tuli Naatsaretti, kus ta oli üles kaswanud, ja läks oma wiisi järele hingamispäewal koguduse kotta ja tõusis üles kirja lugema.“ Luf. 4, 18.

Oma ettekuulutustes Jeruusalemma linna häwitamise kohta roomlaste poolt, mis tõdenes 40 aastat pärast ülestõusmist, ta mõtleb kaastundlikult oma rahwa peale, üteldes: „Alga paluge, et teie põgenemine ei juhtu talwel ega hingamispäewal.“ Matt. 24, 20. Tema südamlik soov oli, et alguses jellele päewale määratud õnnistus (1. Moos. 2, 2, 3) jaaks tema rahwale ajaks igal ajal. Tema oli tulnud jelleks, „et neil (tema rahwal) peab elu ja kõik rohkesti olema.“ Joh. 10, 10. Tema oli maailma looja. „Kõik asjad on tema (Kristuse) läbi tehtud, ja ilma temata ei ole ühtegi tehtud, mis tehtud on.“ Joh. 1, 3. Seades alguses jisse hingamispäewa, ta wõis hiljem õigusega ütelda: „Seepärast on Inimesepoeg ka hingamispäewa isand.“ Mark. 2, 28.

Kristuse õpetus ja tegutsemiswiis oli apostlite eeskujuks. Apostlid tundsid Kristuse õpetust juba Wana Testamendi raamatust. Paulus kirjutab oma usulistest tõekspidamistest, et „mina usun kõik, mis käsu ja prohwetite kirja on kirjutatud.“ Ap. t. 24, 14. Prohwetitel oli Kristuse waim ja

nad õpetasid Kristuse waimu juhatusel. 1. Peetr. 1, 10—12.

Samale alusele rajati kristlik kogudus, kellest ta kirjutab: „Seepärast ei ole teie enam wõõrad ja majalised, waid pühade jeltsi rahwas ja Jumala kodakondsed, apostlite ja prohwetite raja peale üles ehitatud, kus Jeesus Kristus ise on murgakivi.“ Ew. 2, 19—20. Nii siis esimene kristlik kogudus oli asutatud prohwetite, Kristuse ja apostlite õpetuse alusele.

Et prohwetid pidasid hingamispäewa, jelle wastu ei waidle keegi, kes wähegi piiblit tunneb. Minult üteldakse, et kui peame hingamispäewa, siis peame juutide püha. Ka Kristus pidas hingamispäewa, nii kui nägime eelpool. Meil ei ole teist õnnistegijat kui Kristus, kes on jündinud juuda joost. Meil pole ka teisi prohmeteid ega apostleid, kui juudid. Ka pühakirja oleme saanud juutidelt. Enam weel: Kristus ütleb, et „õnnistus tuleb juuda rahwa seast.“ Joh. 4, 22. See aga ei tähenda weel, et me peakime pidama wanaseaduse kumbeid, mis anti juutidele tähendusena Kristuse peale. Meid jeadugi tunneme Siisraelile antud õhwrütemistuse ja sellega ühenduses olemate kummete all, mis olid makswad Kristuse surmani. Teine lugu on aga Jumala kinnne käuga, mis anti juba alguses, korrali Jumala poolt Siinai mäel ja mille Jumal ise kirjutanud kivilaudadele oma sõrmega. Waata: 5. Moos. 10, 1—4; 9, 10. Reed käjud anti kõigile iga ajajärgu jaoks. Nendest käskudest kirjutab Mooguja: „Kuulgem kõik, mis jellefinatse sõna otjus on: Warda Jumalt ja pea tema käskusid, sest jee on iga inimese (mitte üksi juudi) kofus.“ Moog. 12, 13. Neist käskudest kirjutab Johannes, üteldes: „Wennad, mina ei kirjuta teile mitte uut käjusõna, waid wana käjusõna, mis teil algusest on olnud; wana käjusõna on jee sõna, mis teie olete kuulnud algusest.“ 1. Joh. 2, 7. Sama käjusõna rõhutab ka Paulus oma kaastöölisele Ti-

moteofele, üteldes: „Et ja käjusõna pead pidama ilma weata ja laimata, sellest saadik, kui meie Issand, Jeesus Kristus avalikult saab.“ 1. Tim. 6, 14.

Nende kümme käsu seos leiame ka hingamispäeva käsu järgmistes sõnades: „Mõttele hingamispäeva peale, et sa jeda piibitised. Kuus päeva pead ja tööd tegema, ja kõik oma tegemist tegema, aga seitsmes päev on hingamispäev Jehoovale, sinu Jumalale.“ 2. Moos. 20, 8, 9.

Et pool leidime, et Kristus pidas hingamispäeva ja ta nimetas end hingamispäeva isandaks. Kuidas toimisid Kristuse omakised ja apostlid pärast tema surma selle päevaga? Kristus ei õpetanud, et tema illestõusmise järel ei peeta enam hingamispäeva, või, et olates sellest ajast tuleb piibitiseda puhkuspäevana mõnda teist nädalapäeva. Lühka ewangeliumis kirjutatakse naistest, kes tegid ettevalmistusi Kristuse ihu võidmiseks, et nad „valmistasid kalleid rohtusid ja salvisid, ja hingamispäeval seisis rahu käsu järel.“ Lühk. 23, 56.

Sellest selgub, et Kristus ei teinud mingit muudatust hingamispäeva juhtes, muidu oleksid tema järelkäijad ja lähemad omakised olnud sellest teadlikud ja talitanud selle kohaselt. Sama põhimõtte leiame ka apostlite tegevusest ewangeliumi kuulutamisel, mille kohta loeme: „Nga Paulus läks oma kombe järel sisse nende juure, ja rääkis neile kolmel hingamispäeval kirjaist, seletas ja näitas selgesti, et Kristus pidi kannatama, ja ülles tõusma surmast. . . Na mõningad neist uskusid ja heitsid Pauluse poole ja juur hull kreeka rahvast, kes Jumalat teenisid.“ Ap. t. 17, 2—4. „Nga tema õpetas koguduse kajas igal hingamispäeval ja meelitas juuda ja kreeka rahvast uskuma.“ Ap. t. 18, 4. Pauluse jutlustamisel oli juur edu ja ta kuulutas hingamispäeval nii juutidele kui kreeklastele Jumala sõna. „Nga teisel hingamispäeval pärast jeda kogus peaaegu kõik linn Jumala sõna kuulma.“ Ap. t. 13, 44. „Na hingamispäeval läksime linnast välja jõe ääre, kus nende wiis oli Jumalat paluda, ja istumine maha ja rääkime naistele, kes sinna kokku tulid.“ Ap. t. 16, 13.

Ewangelistid kirjutasid oma ewangeliimid ja raamatud 20—36 aasta mahel pärast Kristuse illestõusmist. Sel ajal oli kristlik kogudus juba kindel alus õpetustes ja organisatsioonis. See-ga on kindel, et apostlid ja kristlik algkogudus pidasid puhkuspäevana hin-

Ölimäel, kus oli ilus vaade Jeruusalemma peale, Jeesus rääkis jüngeritele tulevastest asjadest, muu seas selle linna hukkamisest, ning käskis jüngeritel palvetada, et põgenemine ei juhtuks talvel ega hingamispäeval.

gamispäeva, pidades sel päeval jumalateenistusi, kuulutades ewangeliumi nii juutidele kui ka paganatele. Oletustele, et apostlid on hakanud piibitiseda esimest nädalapäeva hingamispäevana (seitsmenda nädalapäeva) asemel, ei leidu kinnitust piiblis. Kirjakohti, mis mõningaid sellele arvamisele on viinud, vaatleme pikemalt edaspidi.

*

Sarilikult üteldakse, et ega sellest wiga ole, misjaguist päeva piibitisedatse, kui aga peetatse ühte päeva seitsmest ehk seitsmendat osa ajast. See on inimeste arvamine, aga Jumal ei ole jeda nõnda määranud. Jumal on olnud hingamispäeva sisse seades väga täpne. Ta on isegi täpselt kindlaks määranud selle päeva alguse ja lõpu. „Õhtuist õhtuni peate teie oma hingamispäeval hingama,“ ütles Jumala sõna. (3. Moos. 23, 32). Nii siis Jumal ei määranud mitte üfji päeva kindlaks, waid ka selle alguse ja lõpu. Kui Jumal oli seitsmendal päeval hinganud, ta pani oma õnnistuse selle päeva peale, lahutas ta teistest ära ja määras selle päeva jumalikult otsustatavaks. Juba Jisraeli kõrverännaku ajal Jumal näitas rahwale, et nad sel päeval pidid hingama. Nimelt sel päeval ta ei annud kõrges nannat, seewastu kuwendal päeval oli see haadawal, ja jeda pidi korjatama kahewõrra, et jatkuks ka hingamispäeva jaoks. See ime, kordus neljakümne aasta kestes. Siinjuures on tähtis pidada meele, et see oli ajal, millal Jisraeli rahwas weel ei olnud jõudnud Siinai mäe juure, niisiti enne käsuandmist Siinai mäel. Sellest nähtub, et Jumala kümme käsku olid tema rahwal teada juba enne Siinai käsuandmist.

Siinail antud neljas käsk algab sõnadega: „Mõttele hingamise päeva peale, et sa jeda piibitised.“ Sellest selgub, et Siinail ainult korraldi käske, rõhutati nende pidamise vajadust ja Jumal kirjutas need kiwilaudadele. M. P.

HINDUISM

Hinduismiks nimetatakse India usundit, või õigemini selle viimast esinemisjärku. Üldjoontes võib India usundikujusid liigitada järgmiselt: **Wedism** — India wanaaeg, **brahmanism** — India kesk-aeg, ja **hinduism** — India uus aeg.

India usundi kohta annavad rikkalikke andmeid hümnide, õpetuste ja kombetalituste kogud, mida nimetatakse **Weedaks**. Tähtsad weeda-firjandusse kuuluvad raamatud on: **Rig-Weeda** (hümnide kogu) ja **Attharwa-Weeda** (nõiduslaulud). Nende juure kuuluvad niinimetatud **wedanta-** (weeda lõppsiht) firjanduse raamatud: **Brahmanad** (usukommete seletused) ja **Upa-niſhaadid** (filosoofilised arutlused). Weeda-raamatute siju on pärit umbes aastast 1200 e. Kr. Wedanta-raamatud on tekkinud sajandid hiljem.

Wedism.

Rig-Weeda kuulub India wana-aega. Ta koosneb 1028 hümnist ja on korraldatud kümnes andes. Nende kirjutajad ei nimeta neid mitte omaks waimutööks, waid et nad on neid kuulnud

(jumalate) ning edasi annud teistele jurelikkudele.

Rig-Weedas on leida ainujumaluse mõtteid, kuigi walitsewal kohal on paljujumalus. Siljemas ajastus on tõrjutud ainujumalus. Wedism on palju lähedam ristiusule kui hinduismile. India usund on — nagu kõik teised — tekkinud langusest, i. t. Jehoowa Jumalast eemaldumisel. Wedism kehastas wabadust, polnud veel seisusewahesid. Oli arusaamine õigluſest. Jumalailt paluti: „Laske meid kuulata head kõrwadega ja näha head filmadega, teie, aulised jumalad. Meie laulſime teile kiitust, me tahame tugewate liigete ja kehadega jaawutada jumalailt seatud eluiga (100 aastat).“

Brahmanism.

Brahmanismi all mõistame neid usundikujusid, mida iseloomustawad „Brahmanad“ ja „Upa-niſhaadid“. Neis on awaldatud usulist mõttetarkust ja kombeteenistust.

Brahmanates leiame tagasiminekut lihtjast Rig-Weeda usundist. Seal esineb ebauju mõttetatus. On kujutatud pimedat müstikat ja preestrite üleskut, mis on haletſuswäärne.

Indias on palju toredaid templeid, Pildil — buddha-tempel, mis asub Rangunis.

Upaniſchaadides on käſitatud olemiſe küſimüſt. Rendes on preeſtrid arendanud panteiſtliku (kõik-jumaluſe) õpetuſe, mis püüdis wabaneda Weeda poliiteiſmiſt (paljujumaluſeſt).

Üldſe brahmanismiiga on wiidud kõik jumalad ihele ainjale jumalikule olule — *Brahma*. Brahma on maailma hing. Temaſt öeldakſe: „Ta näeb ilma filmadeta ja kuulab ilma kõrwadeta, ta ei mõtle mõtetega, hingab hingetõmbuſeta.“ Ta on iſe maailm ja hing kokku. Kõik lähtub temaſt, ja kõik pöördub temaſse tagaſi. Maailm ja inimene tulewad Brahmaſt nagu järe tuleſt ja aur mereſt. Enese mina ja maailma ühtluſe tunnetuſ wiib ühinemiſele Brahmaga. Kõik teod nii head kui halvad, wiivad uueſtiſümmele maiſes olemiſes. Iga inimeſe hing läheb pärast jurma loomaiſe või inimeſeſe, olenedes jelleſt, mida oma eluga ära teeninud. Hinge uueſtiſeſtumiſte teel pidi jõutama Brahmami või nirwaanaiſe. Selle õpetuſe tagajärjel tekkis aga ka kõige waljum hirmuwalitiſuſ, mida maailm kunagi näinud, ſee on kaſtide (ſeiſuſte) jüſteem. Inimene pidi jääma kogu eluaeg teatawaiſe kaſti, kuma arwati teda jellekſ jündinud olemat, näitekſ orjaki, karjaki, kaupmeheki, preeſtriſi jne.

Üks brahmanismi ſektüſid on *buddhiſm*. See otſis ſamuti teed olemiſumuredeſt wabanemiſeki ja nirwaanaiſe jõndmiſeki. Inimene peab alluma nii kama „jündide rattale“, kuni ta leiab pääſete. Kändanine läbi mitmeſuguiſte olemuſte inimeſena või loomana on maailma pahe. Wabaneda uueſtiſündimiſe wajuſuſeſt tähendab jaada buddhiſtlikuſ mõtteſ jurematuſki ja minna nirwaanaiſe. Nirwaanaiſe ei tähenda jüſki mitte häwimiſt, waid olukorda, milles ei ole joowe. Buddhiſm ei ſalga jumalate olemaiſolu.

Teine brahmanismi ſekt on *jainiſm*. Selles rõhutataki eriti nälgimiſt kõrgeima abinõuna olemiſeſt pääſmiſeki. Selleski kuulub ka kuulüſ *Mahatma Gandhi*, hindulaſte praegune poliitiline juht.

Hinduism.

Ragu öeldud, hinduism on India uundi wiimane eſinemisjärk, alates umbes 8. ſajandiſt p. Kr. Ta on tagaſininek ateiftlikuſt (jumalajalgawaſt) brahmanismiſt paljude jumalate auſtamijele. Brahmanismi ja buddhiſmi ateiftlikud waated ei meeldinud rahwale. Eluſtati wanad wediſtlikud jumalad uuel kujul. Rahwuſuſundi poolehoidjaiſt ſeiſab juur oſa weel fetiſhiſtlikul aluſel, auſtades mitmeſuguiſeid kujuſid, kive jne. Pühade linnade (Benares) ja jõgede (Ganges) juure wõetakſe ette palwerännakuſid. Teiſe oſa hinduismiſt mooduſtab filoſoofiline hinduism täiendujena rahwuſuſundliku hinduismi juure. Temaſ walitiſeb wana-brahmaniline maailmawaade kaſtide oluga.

Kristlus.

Kriſtluſ on waſtand India uundile. Kriſtluſeſ ei ole fitiſt kaſtide jüſteemi. Siin leiame eetilise (kõlbeliſe) õpetuſe kõige jügawamalt ja jõulijemalt, et ühiſkonna ühiſtunnet jaawutada. Ühiſtunne wõib jaada wiidud tänuſele ainult Kriſtuſe õpetuſte — wendluſe, ühiſkondliku õiguſe ja ühiſtegewuſe kaudu. Kriſtluſ omab ilijumme mõtte, et inimene jaawutab Jumala abiga oma täie

wäartuſe. Inimene on loodud ja kütjutud Jumala poole, on Jumala laps. Kriſtluſ on ilmutatud uſk kõigile. Ta põlgab mütolooſiſt patuſe ſeletuſt ja eitab iga waadet, mis kirjutab patu iſiſuſeta koſmoſe arwele. Ta rõhutab moraaliſet waſtutuſt, mille waſtu eſkimine on patt. Edaſi ta rõhutab lepiuſe wajuſuſt; ſee on tee, mis wõib inimkonna wiia uueſtiſümmele. Ta räägib ſaatuſe teooriale waſtu. Patuſtaja wõib pöörduda. See, mis on India uundis wormilik kome, on kriſtluſeſ waimne tõeliſuſ.

Kriſtluſ on walguſ, mille Jumal on uueſti ilmutanud langemud maailmale oma Poja Jeeſuſe Kriſtuſe läbi.

Kord tuleb rahu...

(Algus 132. lhk.)

muudetud ja üheskoos taewasje mõetud, et elada ja walitseada Kristusega. Ülekohtused surmud on jäetud haudadesse ja elavad ülekohtused on häwitatud. Viimased kaks liiki asuvad haudades tuhat aastat. Tuhande aasta jooksul ei ole maa peal ühtki inimest. Saatanal ei ole siis tööd. Ta on aheldatud pimedal ja tühjal maal. Maa peal ei toimu ka enam ümberpöörmist, sest ülekohtused puhkawad põrnus. Õiged aga elavad ja walitsewad taewas. Need oluforrad kõidawad jaatana, nii et ta ei saa enam kedagi ehitada.

Maa peal ei ole niisugisid ühtegi tuhanda-aastast rahuriiki, sest tuhande aasta jooksul on maa tühi ja häwitatud, ilma elanikkudeta.

Kohus.

Tuhande aasta jooksul mõistawad õiged taewas kohut. „Eks teie ei tea, et piihad peawad maailma peale kohut mõistma. Eks teie ei tea, et meie peame inglite peale kohut mõistma.“ 1. Kor. 6, 2. 3. Praegu kõlab meile kriitlastele Jeesuse käst: „Urge mõistke kohut!“ Kuid jelle tuhanda aasta jooksul õiged mõistawad kohut mitte ainult ülekohtuste üle, waid isegi langenud inglite üle. Selpool nimetatud kirjakoht on koostöölase Jlm. 20, 4. „Sa ma nägin aujürgi ja nad istusid nende peale ja kohus anti nende kätte; ja ma nägin nende hingesid, kelle pead olid kirwega otsast ära raiutud Jeesuse tunnistuse pärast, ja Jumala Sõna pärast, ja kes ei mõtnud metsaliskaga tema kuuju kummardada, ja ei mõtnud tema märki oma otja ette ega oma kääre peale, ja nad elasid ja walitjesid kui kuningad Kristusega tuhat aastat.“

Kristus mõiks ise ühki kohut mõista ülekohtuste üle, kuid ta kutsub taewa kohtusse kõik õiged, et nad näeksid, miks ülekohtused peawad häwima. Kohus paljastab kõik teod. Ülekohtused mõtted, sõnad, pettused, kurjad teod, ka wariatud patud — kõik tuleb walguise ette.

Sga õige mõib olla weendunud, et Jumala kohus on õiglane. Tal ei ole waja enam küsida: „Miks ei ole minu armastajane taewas. Ta oli ka hea inimene, oleks ka mõinud olla taewas.“ Aga kui taewakohtud on paljastanud kõikide südamed, siis teab iga õige, miks ülekohtused ei päri taewast, waid hukkuwad. Kes praegu oma patud üles tunnistab, kahetseb ja maha jätab, nende patude üle ei mõisteta kohut. „Mõningate inimeste patud on enne avalikud, et neist enne mõib arwata, aga mõningate patud tõusewad pärast.“ 1. Tim. 5, 24. See pärast kutsub Jumal nüüd

meid pattude ülestunnistamiseks ja mahajätamiseks, nii et meil ei oleks waja kohutu ette minna.

Uus maa.

Jeesus tuli esimest korda 1900. aasta eest; ta tuleb teist korda maailma lõpu ajal ja kolmandat korda tuhanda aasta lõpul.

Kui Kristus tuleb kolmandat korda taewast, siis kõlab tema hääl üle maa ja ülekohtused tulewad wälja oma haudadest. Uus Jeruusalemm tuleb maa peale ülekohtuste filmi ees. Kristus asub lunastatutega pihas linnas.

„Sa mina, Johannes, nägin piha linna, uue Jeruusalemma Jumalast maha tulewat otsekui oma mehele ehitatud pruudi. Sa ma kuulsin ihe juure häälte taewast ütlemat: waata, Jumala telk on inimeste juures, ja tema tahab nende juures kui telgis elada, ja nemad peawad tema rahwas olema, ja Jumal ise tahab nendega olla, nende Jumal.“ Jlm. 21, 2. 3.

Kui jumalakartmatud tõusewad pärast tuhandat aastat, siis jellelega wabastatakse jaatan oma wanglast. Jlm. 20, 7. Ta läheb wälja, et meelitada jumalakartmatuid, keda on nagu liiwa mere ääres (Jalm 8) ja wiib need sõtta Jumala linna vastu. Kui jaatan näeb juurt hulka enese ümber ja märkab, et õigetel uues Jeruusalemmas ei ole sõjariistu, siis otjustab ta jelles wiimises mõilusis mõita Kristuse ihes õigetega. Saatan julgustab ja waimustab oma hulki mõitlusis ning koogu see inimhulk suundub uue Jeruusalemma vastu. „Sa nad tulid maa laiujele ja piirasid piidade leeri ja armastatud linna ümber ja tuli langes taewast maha Jumalast. Sa kurat, kes neid ära ehitas, heideti tule- ja wäiwlijärwe, kus olid metsaline ja waleprohwet; ja neid peab waawatama ööd ja päewad igawesti igawejeks ajaks. Sa keda ei leitud eluraamatusis kirjutatud olewat, see heideti tulejärwe.“ Jlm. 20, 9. 10. 15. See tuli, mis põletab jaatana ja jumalakartmatud, puhastab maa täielikult patust, ja siis see maa saab lunastatute jäädawaks kodumaaks.

„Aga Issanda päew tuleb kui waras öösi, millal taewad rafsumisega peawad hukka minema ja ilmalikud asjad ära põlema ja lõppema ja maa ja teod, mis seal sees on, peawad ära põlema.“ 2. Petr. 3, 10. 13.

Kõik on uus: uus maa, uus taewas. Jumal elab nende juures. Ta on piibkinud kõik pijarad. Surma ei ole enam. Saiguji ei ole. Lunastatud on igawesises õnnes oma Lunastaja juures.

„Wanad asjad on mööda läinud, waata, kõik on uueks saanud.“ Nii tuleb kord lõpp rahutustele ja hädadale ning saabub rahu.

A. J.

Miks mõni puu on kõver

Oli möödunud ilus suvi. Rutt ja Joel olid ühes vanematega veetnud suve ilusal rannal, ja suve lõppedes nad olid asunud elama uude kohta. Seega nad hakkasid käima ka teises koolis.

Uus ümbrus pakkus lastele palju huvitavaid, olgu koolis või kooliteel. Eriti huvitas lapsi suur puuviljaaed, mis asus just tee ääres.

Sirgtüvelised, ridadesse istutatud õunapuud paistsid eemalt kui sõdurid, kes seisavad valvel. See vaatepilt meeldis lastele iseäranis ja nad peatusid alati selle aia kohal, kuigi sealt iga kord ei paistnud erilist uut.

Ühel hommikul möödudes aiast lapsed nägid kassi istuvat ühe õunapuu tüvel, kes, nähes lapsi, jooksis kohe minema. Lapsi huvitas küsimus, kuidas kass võis istuda puutüvel, kuna see asub püstloodis. Rutates kooli neil ei olnud aega mõtelda sellest pikemalt.

Õhtul tulles koolist nad peatusid jälle selle aia kohal ja vaatlesid terasemalt puu tüve, kus hommikul oli istunud kass. Nüüd nad avastasid ka saladuse, mis neil hommikul oli jäänud lahendamata. Selle õunapuu tüvi oli kasvanud kõveraks, nii et kassil oli seal istuda väga mõnus.

Laste meele kerkis uus küsimus, nimelt: miks selle puu tüvi on kõver, kuna teiste puude tüved on sirged? Nad ei leidnud sellele küsimusele õiget vastust ja võtsid nõuks seda küsida kodus isalt.

„Kui me täna tulime koolist,“ rääkis Joel isale, „me nägime aias ühe õunapuu, mille tüvi oli kõver, kuna teiste tüved olid sirged... Tahaksime teada, miks see oli kasvanud kõveraks?“

„Tubli, lapsed,“ ütles isa, „seal on teatav kindel põhjus. Väga hea, et te seda tähele panite.“

Möödunud kevadel te nägite, kuidas meie naaber Pärn sidus noorte õunapuude tüved keppide külge, mis olid taotud maa sisse.“

„Jah,“ kostis Joel, „me veel imestasime selle üle.“

„Seda tehakse selleks, et noored puutüved ei kasvaks kõveraks. Kui neid jäetaks omaette kasvama, siis peaaegu kõik noored puud kasvaksid kõveraks.“

Ja lapsed, see ongi põhjuseks, miks mina ja ema peame tihti teile keelama asju, mis te mõnikord tahaksite meeleldi teha, toiminguid, mis ei ole head. Kui me teid ei keelaks ja teatud piiris ei peaks, siis te kasvaksite vaimselt samuti kõveraks, nagu see puu, mis nägite aias. Nii näete, noori tuleb juhtida, et nad kasvaksid vaimselt sirgeks, see tähendab, et neil tuleb omandada ausad ja kõlbelised eluviisid. See kohustus on vanematele antud Jumalast. Piiblis on kirjutatud: „õpeta oma last nõnda, kui temale sünnib, siis ei lahku ta sellest ära, kui ta vanaks saanud.“ Õps. 22, 6.

„Tahame pidada seda puud meeles, isa,“ ütlesid lapsed ühest suust, „me ei taha kasvada kõveraks, sest see ei ole teile auks ja meile kāsuks.“

Näost paistab välja . . .

Perekonnaliikmed istusid söögilaua juures. Puudus veel vaid vanaisa, kelle tulekut oodati. Kui ta tuli, tema nägu hiilgas; paistis, nagu oleks ta väga rõõmus. Ellen vaevalt kärsis süüa, vaadeldes kogu aeg vanaisa nägu, ja niipea kui tema läks kööki, ta jooksis kohe järele ja sosistas emale kõrva: „Ema, mis teeb vanaisa näo igal hommikul nii hiilgama?“

Ellen oli alles kuue-aastane, ja ema ei teadnud õieti, kuidas sellele küsimusele vas-

Kõik kuulasid Ellenit.

„Jaa, ma mõtlen, meie vanaisa on tõesti püha mees,“ ütles ema.

Ellen süvenes mõtetesse, kuid ei ütelnud enam midagi.

Oli möödunud mõni nädal. Ellen oli pühapäevakoolis. Õpetaja seletas lastele, kuidas inimene võib olla nii hea, et teda võib nimetada pühaks. Ta küsis lastelt, milline on püha inimene. Ellen tõstis käe ja soovis vastata.

„Kas sa võid vastata?“ lausus õpetaja naeratades, mõeldes sellest, mis küll see tütarlaps mõistab püha inimese all.

„See isik on püha, kes laseb endast läbi paista valguse.“ Muidugi ta mõtles neist ilusatest aknaklaasidest, mis ta näinud kirikus. Ja ta jätkas: „Minu vanaisa on püha inimene; ta laseb endast läbi paista Jumala aupaiste.“

Teised tütarlapsed klassis ei olnud nii targad kui Ellen, ja nad ainult kuulasid. Õpetaja aga vastas Ellenile paljutähendavalt ja ütles:

„Lapsed, Ellen on õpetanud meile igaühele tähtsa tõe. Kui teie noored südamed on heasoovlikud ja armastusrikkad, siis ka teie nägu hiilgab headusest ja õnnest nagu Elleni vanaisa nägugi. Jumal on kõige headuse ja armastuse algus, ja kes südamest armastab Jumalat, see laseb endast välja paista Jumala iseloomu. Inimene, kes ei armasta teisi, selles ei ole ka jumalaarmastust, ning tema nägu on külm ja karm.“

— Jumalaarmastus võitis ka Elleni südame, ja ta muutus tõelikuks valguseks oma kodus, koguduses ja ümbruskonnas.

Kui ilus oleks maailm, kui kõik lapsed oleksid nii heasüdamlikud ja armastusrikkad, et Jumala aupaiste võiks paista nende nägudest.

Vanaisa on alati lahke ning sõbralik . . .

tata nii, et tütreke mõistaks seda. Siis, mõeldes silmapilgu, ta vastas, et vanaisa nägu hiilgab seepärast, et ta sagedasti kõneleb Jumalaga. Jumala aupaiste paistab läbi tema näo. Vanaisa armastab kõiki ja on alati kõigile lahke ning sõbralik. Kui ta kõneleb Jumalaga, kui ta palvetab, siis ta tunneb, et Jumal kõneleb temaga.

Hiljem Ellen käis oma emaga suures kirikus. Ta oli kõige üle väga huvitatud, kuid kõige enam näisid teda huvitavat värvilised aknaklaasid, kust paistsid inimkujud.

Vaadelnud neid tükk aega, ta küsis: „Kes on see läbipaistva näoga mees?“

„See on püha Johannes,“ vastas ema.

„Ta näib olevat vanaisa sarnane. Eks ole tõi, ema?“

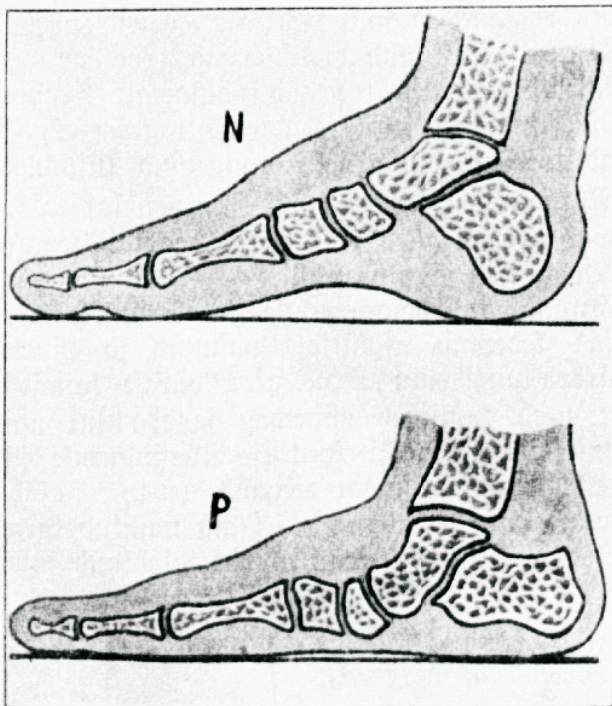
pigistab õhtul valusalt jalga. Tõsist valu tuntakse tiisli ainult jalgade tarvitamisel.

Ravimine: Ravimispõhimõtted, mis juhiwad kehtvat nõrga ja moonduud jala ravimist, on väga lihtjad.

Ravimisel tuleb tähele panna, et haiget jalga ravitakse nii, et ta jarnaneb tervele jalale mitte ainult harilikus, vaid ka seisvas asendis ja kandejõus. Täielik paranemine on võimatu, kui ei jaavutata loomuliku liikumisvõimet; kõik liikumistakistused peab ületama. Nõrka jalga, mis nõrkade sidemete ja lihaste tõttu ei saa hoida sobivat asendit, tuleb toetada nii kaua, kuni jalaliige omab paranemistunnuseid. Selline toetamine on vajaline keha õiges asendis hoidmiseks jaluk.

Igal juhul haige peab varustuma temale sobivate jalanõudega. Jalanõud peavad jätma küllaldaselt ruumi kõigile warbaile wabaks liikumiseks. Sellist liikumist võib näha paljajalu käivate laste juures. Kingatald peab olema võrdne jala tallaga, kand olgu lai ja madal.

Nõrgale jalale saab sobiva tasakaalu muretseja lihtja wahendiga: seesmine talla ja kannaäär tehakse pisut paksem, seega keharaskus kandub jala välisküljele. See on kergemal kujul nõrkade jalgade ravimisel erilise tähtsusega ning kasulik ka iga lampjala kuu osale. Samal põhjusel hoitagu jalad seisimisel rõõpselt kõrvuti, istumisel aga

N terve jala luude seisak, P lameda jala luude seisak.

ristitatult, nii et jalaliikme sisekülje sidemed tõuleffid.

Et lihakseid käimisel tugevamaks muuta, haige hoidku jalad rõõpselt kõrvuti ning surugu warvastega, eriti juure warbaga, kingatalda alla. Ta peaks wältima üht ja sama asendit pikemat aega. On jalg kuidagi liikumisel takistatud, siis tuleb takistus kõrvaldada, et jaavutada jälle täieliku liikumisvõimet. Eriti head on harjutused warbaotil. Parim kõigist harjutustest on õige käimine ühenduses masjaashi ja eriliste võimlemisharjutustega.

Enamasti on vajaline vastav täidis, et jalga hoida kohases asendis ning kaotada ebanugavust. Seda peaks tarvitama vähemalt teatava aja jooksul, wanemad inimesed kandku jeda alati.

Jalanõude täidis lampjala jaoks peaks alati olema valmistatud eriti kandjale. Nende valmistamine on võimalik ortopeedilisel alal kompetentse arsti walwe all, kes võtab jalast gipsijäljendi ning lajeb selle järele valmistada mudeli.

Sobivate jalanõude walik võib ära hoida jala nõrgenemise ja kuu muutumise ning piirata lampjala kujunemise eeldusi.

Dr. G. T.

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Merepuiestee 14-a. Tel. 309-41. Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. Adv. K. Eesti Liidu väljaanne. Hind: aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üksiknumber 20 senti. Tellimine kõigist postiasutustest.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2. 9. septembril 1935.